

Lausunto Murskemäen tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta

Pirkanmaan ELY-keskus on varannut Ruoveden kunnalle / kaavoitus, ympäristönsuojelu, rakennusluvut, terveydensuojelu (Keurusselän ympäristön- ja terveydensuojelutoimisto) tilaisuuden antaa lausunto arviointiselostuksesta viimeistään 8.1.2024, johon asti arviointiselostus on ollut nähtävillä kunnan virallisilla kotisivuilla. Lausunnot on pyydetty ja saatu lisäaikaa tammikuun loppuun asti.

YVA-ohjelman tavoitteet:

Arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava on laatinut ympäristövaikutusten arviointiselostuksen, jossa esitetään tiedot hankkeesta sekä sen vaihtoehdoista ja yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista.

YVA-menettely toteutetaan vuorovaikutteisesti viranomaisten, eri sidosryhmien ja yleisön kanssa. Yksi YVA-menettelyn tärkeä tavoite on edistää tiedonsaantia hankkeesta ja parantaa kansalaisten osallistumismahdollisuuksia. Ympäristövaikutusten arviointiohjelman tarkoituksena on myös varmistaa, että suunnitteilla olevan toiminnan ympäristövaikutukset selvitetään riittävällä tarkkuudella silloin kun hanke saattaa aiheuttaa merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia.

Ympäristövaikutusten arvioinnissa on vertailtu hankkeen toteuttamisen (VE1) ja hankkeen toteuttamatta jättämisen (VE0) ympäristövaikutuksia sekä niiden välisiä eroja. Vertailu on tehty käytettävissä olevan tiedon ja arviointityön aikana tarkennettavan tiedon perusteella.

Hankkeen vaikutukset:

Vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön:

Vaihtoehdossa VE1 vaikutukset yhdyskuntarakenteeseen ja maankäyttöön on arvioitu merkittävyydeltään kohtalaisiksi kielteisiksi. Hankealue ja sen lähiympäristö eivät ole kuitenkaan yhdyskuntarakenteen laajenemisen kannalta merkittäviä suuntia. Koska maakuntakaavassa osoitetaan vain seudullisesti merkittäviä voimalakokonaisuuksia, voi Murskemäen viiden voimalan hanke näin ollen edetä ilman maakuntakaavan merkintää.

Maakuntakaava mahdollistaa hankkeiden toteutumisen silloin, kun alueelle ei ole osoitettu sen kanssa ristiriidassa olevaa maankäyttöä ja vaikutusarvioinnin ja selvitysten kautta voidaan todeta, ettei hanke vaikeuta maakuntakaavan tavoitteiden toteutumista. Ruoveden kunta pitää arviointia oikeansuuntaisena.

Vaikutukset elinkeinoelämään ja palveluihin:

Tuulivoima voi vaikuttaa elinkeinojen toimintamahdollisuuksiin pienentämällä elinkeinohankkeiden tarvitsemia toiminta-alueita. Taloudellisia vaikutuksia voivat toisaalta olla mm. työllisyyden kasvu, yritystoiminnan lisääntyminen sekä kunnan kiinteistö- ja yhteisöverotulojen kasvu. Ruoveden kunta pitää arviointia oikeansuuntaisena.

Vaikutukset liikenteeseen:

Merkittävimmät vaikutukset liikenteeseen aiheutuvat tuulivoimaloiden osien sekä tuulipuiston infrastruktuurin rakentamiseen tarvittavien maa-ainesten ja muiden materiaalien kuljetuksista. Arvioinnin mukaan tuulipuiston rakentamisella ei ole merkittävää vaikutusta kantatien 66 tai seututien 344 liikenteen sujuvuuteen tai liikenneturvallisuuteen hankealueen kohdalla.

Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön:

Tuulivoimaloiden maisemavaikutukset koostuvat maiseman rakenteen muutoksista, joita tuulivoimaloiden rakentaminen aiheuttaa tuulivoimaloiden välittömässä läheisyydessä ja visuaalisista maisemakuvan muutoksista, jotka aiheutuvat siitä, kun tuulivoimalat näkyvät korkeina rakenteina sijaintipaikaltaan kauas. Kulttuurimaisema on ihmisen aikojen kuluessa muovaamaa maisemaa. Ruoveden kunta pitää tuulivoimaloista maisemalle tulevaa haittaa merkittävänä.

Melu- ja välkevaikutukset:

Arviota vaikeuttaa, että hankkeen suunnitellut tuulimyllyjen napakorkeudet ovat suuremmat kuin tähän asti rakennettujen tuulivoimaloiden korkeudet. Melumallinnuksen mukaan kaikki tuulivoimahanketta lähimmät asuin- ja lomarakennukset jäävät kuitenkin valtioneuvoston asetuksen (1107/2015) mukaisen ohjearvon 40 dB melualueen ulkopuolelle.

Mallinnusten perusteella vuotuinen välkevaikutus ylittää 8 tuntia kolmen reseptoripisteen kohdalla. Välkevaikutukset arvioidaan ilman lieventämis- ja rajoitustoimenpiteitä kohtalaiseksi kielteiseksi reseptoripisteiden R1 ja R6 osalta, ja suureksi kielteiseksi reseptoripisteen R9 osalta.

Mallinnuksessa, jossa puuston suojaava vaikutus on huomioitu, ei välkevaikutus ylitä 8 tuntia yhdenkään reseptoripisteen osalta. Ruoveden kunta pitää arviointeja oikeansuuntaisena.

Vaikutukset terveyteen:

Tuulivoimalla tapahtuvasta sähköntuotannosta voi aiheutua vaikutuksia ihmisten terveyteen lähinnä meluvaikutusten osalta. Myös rakentamisen aikana voi aiheutua vähäisiä ja väliaikaisia vaikutuksia lisääntyneen liikenteen ja rakentamisesta johtuvan melun, tärinän ja pölyämisen takia. Tuulivoimaloiden melun ja välkkeen vaikutuksista terveyteen ei ole tieteellistä näyttöä. Voimaloiden aiheuttama melu- ja välke voidaan kuitenkin kokea häiritseväksi ja siten niillä on vaikutus ihmisten kokemaan terveyteen. Ruoveden kunta pitää arviointia oikeansuuntaisena.

Vaikutukset elinoloihin ja viihtyisyyteen sekä virkistyskäyttöön ja metsästyksen:

Vaikutukset ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen arvioitiin vaihtoehdossa VE1 kohtalaisiksi kielteisiksi. Toiminnan aikana suurimmat haitalliset vaikutukset muodostuvat melu-, välke- ja maisemavaikutuksista. Rakentamisvaiheen päätyttyä tuulivoimalat eivät estä virkistyskäyttöä, metsästystä tai ratsastusta. Alue muuttuu kuitenkin rakennetummaksi ja alueen luontokokemus muuttuu melu- ja välkevaikutusten sekä maisemanmuutoksen myötä. Ruoveden kunta pitää arviointia oikeansuuntaisena.

Hankkeen luontovaikutuksia

Vaikutukset pohja- ja pintavesiin:

Murskemäen hankealue sijoittuu osittain Raiskinkankaan (0470208) 2-luokan muuhun vedenhankintaan soveltuvalle pohjavesialueelle. Tuulipuiston merkittävimmät vaikutukset pohjavesiin muodostuvat hankkeen rakentamisen aikana. Vaikutuksia muodostuu tuulivoimaloiden, sähkönsiirron ja huoltoteiden rakentamisen yhteydessä mm. maanmuokkaustoimien ja mahdollisen kallioperän louhinnan vuoksi. Vaikutuksia voi aiheutua pohjaveden laatuun, määrään ja virtaussuuntiin. Varmuudella ei voida kuitenkaan sanoa, ettei hankkeella ole vaikutuksia pohjaveteen. Pohjavesialueilla maa-ainesten oton yhteydessä olisi säädettävä pakollinen 4 metrin suojavyöhyke pohjaveden pinnan yläpuolelle. Samaa varmuusperiaatetta olisi hyvä soveltaa myös tuulivoimaloiden perustuksia rakennettaessa. Murskemäen hankkeen toteutuminen vaihtoehdoilla VE1 mukaisesti merkittävin vaikutus pintavesiin on alueen valunnan muuttuminen alueen pintarakenteen muuttuessa tuulivoimaloiden perustusten, huoltoteiden sekä sähkönsiirtoinfan rakentamisesta.

Vaikutuksen arvioidaan kuitenkin olevan vähäinen, pois lukien voimalan T1, jonka kielteinen vaikutus on merkittävä sijaintinsa takia. Voimala sijoittuu suoalueelle, joka muuttaa läheisen Pitkä Vennasuon vesitaloutta. Ruoveden kunta pitää arviointia pohjavesien ja pintavesien osalta oikeansuuntaisena.

Vaikutukset kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin:

Rakentaminen edellyttää kasvillisuuden raivaamista, puuston poistoja sekä maaperän muokkausta, jolloin osa hankealueesta muuttuu pysyvästi rakennetuksi ympäristöksi ja luonnonympäristön pinta-ala vähenee kasvillisuuden ja elinympäristöjen tuhoutuessa rakennusalueilta. Vaikutuksia muodostuu epäsuorasti elinympäristöjen pirstoutumisena ja biodiversiteetin vähenemisenä.

Vaikutukset maa- ja kallioperään:

Pääosa tuulipuiston vaikutuksista maa- ja kallioperään muodostuvat ja hankkeen rakentamisen aikana. Rakentamisen aikaiset vaikutukset kohdistuvat juuri voimaloidenperustusten kohdille sekä huoltoteiden alueelle ja muodostuvat maanmuokkauksesta ja tasauksesta. Ruoveden kunta pitää arviointia oikeansuuntaisena.

Vaikutukset linnustoon:

Pesimälinnuston ja muuttolinnuston osalta vaikutuskohteen herkkyyss arvioitiin kohtalaiseksi, sillä hankkeen vaikutusalueella havaittiin tuulivoimalle herkkä huuhkaja, kaakkuri, metso sekä kehrääjä. Muutoksen suuruus pesimälinnustoon arvioitiin vaihtoehdoissa pieneksi kielteiseksi (huuhkajan, kaakkurin, metson ja kehrääjän osalta keskiuureksi kielteiseksi) ja vaikutuksen merkittävyys pesimälinnuston osalta vähäisen kielteiseksi (huuhkajaan, kaakkuriin, metsoon sekä kehrääjään keskiuureksi kielteiseksi).

Hankealue sijoittuu kurjen päämuuttoreitille sekä merikotkan päämuuttoreitin läheisyyteen. Hankealueen lounaispuolella sijaitsee tärkeä lintujen levähdys- ja ruokailualue (MAALI), joka kerää lähialueelta muuttolinnustoa. Ruoveden kunta katsoo, että muuttolintujen ja pesimälinnuston osalta vaikutuksen merkittävyttä aliarvioitiin vähäiseksi kielteiseksi.

Muuttolinnustoselvityksen vaikuttavuutta olisi voitu vielä lisätä tekemällä seuranta vielä kattavimmin, vaikka sitä tehtiin keväällä 2022 ja 2023 kahden viikon ajan. (muuttoseurantapäivät ajoitettiin muuttokauden edistymisen, vallitsevan säätilan sekä seurannan kohteena olevan lajiston mukaan). Arvioinnin numeraalisina suureina käytettiin tuulivoimaloiden 85% käyntiaikaa ja väistökertoimena 98,5%.

Arviota vaikeuttaa, että hankkeen suunnitellut tuulimyllyjen napakorkeudet ovat suuremmat kuin rakennettujen tuulivoimaloiden korkeudet ja korkeuksien vaikutukset suhteessa lentokorkeuksiin.

Murskemäen hankkeen vaikutukset pesimälinnuston osalta kaakkuriin, kehrääjään, huuhkajaan, metsoon sekä teereen arvioitiin kohtalaisen kielteiseksi. Tästä syystä hankkeen vaikutuksia suositellaan tarkkailtavan kerran tai kaksi kahden vuoden sisällä toiminnan aloittamisesta.

Vaikutukset luontodirektiivin liitteen IV lajit ja muu huomionarvoinen eläimistö:

Murskemäen alueella luontodirektiivin liitteen IV kuuluvia lajeja ei esiinny runsaasti. Varmoja havaintoja on ainoastaan viitasammakosta, jolle rakentamisen aikana saattaa aiheutua merkittävää haittaa elinympäristön pirstoutuessa ja pintavesien samentuessa. Voimalapaikka T4 sijaitsee Yläsen Talluslammen länsipuolella rinteen päällä. Yläsen Talluslammi määrättiin luontoselvitysten tulosten perusteella viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikaksi, minkä lisäksi alueella havaittiin myös lepakoita. Viitasammakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikka tulisi huomioida teiden ja sähkönsiirtoreittien sijoittelussa ja rakentamisessa niin, että rakentamisen vaikutus alueisiin tulisi olla mahdollisimman vähäinen.

Suojelualueisiin mahdollisia muodostuvia vaikutuksia ovat muutokset pintavesiin, valumaan tai linnustolle muodostuviin esteisiin. Murskemäen hankkeella ei arvioida olevan vaikutusta luonnonsuojelu- tai Natura-alueisiin tai niiden suojeluperusteisiin, sillä etäisyys lähimpään suojelualueeseen on yli 4 km ja Natura-alueeseen 6,1 km.

Vaikutukset luonnonvarojen hyödyntämiseen:

Tuulipuiston rakentamisesta aiheutuu sekä välittömiä että välillisiä vaikutuksia luonnonvarojen hyödyntämiseen. Vähäisiä kielteisiä vaikutuksia aiheutuu siitä, kun metsää raivataan rakentamisen tieltä ja metsätalousalueet pienenevät. Kiviaineksen ottoon käytettävä alue pienenee tuulivoimarakentamisen myötä.

Yhteenveto:

Hankkeen kehittämisessä tulee vielä kiinnittää huomiota viestintäyhteyksiin, puolustusvoimien toimintaedellytyksiin, onnettomuus- ja poikkeustilanteisiin sekä eri hankkeiden yhteisvaikutuksiin.

Tuulivoimahanke vaikuttaa pitkälle tulevaisuuteen, sillä tuulivoimaloiden tekninen käyttöikä on noin 25-30 vuotta. Hankkeella on todennäköisesti positiivisia vaikutuksia kunnan elinvoimaan. Hanke vastaa ilmastopoliittisiin

tavoitteisiin, joihin Suomi on sitoutunut, sekä vahvistaa Ruoveden HINKU-hanketta.

Vaikutukset saattavat osaltaan olla negatiivisia joillekin kohderyhmille tai osa-alueille, erityisesti lähialueen asukkaat / kesäasukkaat, maisemalliset arvot, matkailu tai linnusto.

Jotta osallisuus toteutuisi, hankkeen vaikutusten arviointi tulee tehdä huolella. Tärkeää on valmius muokata suunnitelmaa arviointiohjelman mukaisten selvitysten tulosten perusteella siten, että hankkeen aiheuttamat mahdolliset haitat saadaan minimoitua tai mikäli haitat tulevat kohtuuttoman suuriksi luopua hankkeesta.